

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 7Co/66/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4413206553
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 02. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erika Madarászová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2018:4413206553.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Madarászovej a sudkýň JUDr. Sidónie Sládečkovej a JUDr. Sone Zmekovej, v právnej veci žalobcu CD Consulting, s.r.o., so sídlom so sídlom Příkop 843/4 Zábřdovice 602 00 Brno, Česká republika, IČO: 264 29 705, proti žalovanej: R. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom L. X., L. č. XXXX/XX, o zaplatenie zmenkovej sumy XXX,XX eura s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku M. súdu Nové Zámky č. k. 9C/204/2013 - 172 zo dňa 18. októbra 2016, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom zamietajúcom výroku, ako aj vo výroku o trovách konania potvrdzuje.

Žalovanej nepriznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom zastavil konanie v rozsahu o zaplatenie zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne zo sumy 626,51 eur od 08.02.2013 do zaplatenia a žalobu ako nedôvodnú zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že nárok na ich náhradu žalovanej nepriznal. Rozhodnutie vo veci samej súd odôvodnil s poukazom na ustanovenia Čl. I. § 77 Čl. I § 5 ods. 1 až 3, Čl. I § 10, Čl. I. § 11 ods. 1, 3, Čl. I. § 14 ods. 1, Čl. I. § 17, Čl. I § 33 ods. 1, 2, Čl. I. § 48 ods. 1 zákona zmenkového a šekového č. 191/1950 Zb. (ďalej len „zákon zmenkový a šekový“), ustanovenia § 495, § 3 ods. 1, § 39, Občianskeho zákonníka, Čl.2 písm. a/, Čl. 3 ods. 1 a 3 Smernice 93/13/ EHS, ust. § 2 písm. b/, § 3 ods. 1 a 2, § 4 ods. 6 zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch účinného ku dňu uzatvorenia mzluvy o úvere t.j. 24.11.2009 ako aj zisteným skutkový stavom na základe čoho dospel k záveru, že žaloba žalobcu nie je dôvodne podaná. Na základe vykonaného dokazovania súd zistil, že žalobca je obchodnou spoločnosťou so sídlom v Prahe, t.j. na území Českej republiky, a žalovaná je fyzická osoba s trvalým bydliskom na území Slovenskej republiky. Predmetná zmenka bola vystavená na Slovensku, kde je i platobné miesto. Ide teda o cezhraničný spor v zmysle Čl. 3 Nariadenia, pričom hodnota pohľadávky nepresahuje 2.000 eur. Použitie právneho poriadku Slovenskej republiky podľa názoru súdu prvej inštancie vyplýva z ustanovenia § 10, 11 a 19 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom.

2. Konštatoval, že v zmysle ustálenej judikatúry Európskeho súdneho dvora (ESD) je súd v každom štádiu konania a v každom druhu konania povinný z úradnej povinnosti skúmať, či sa nejedná o spotrebiteľský právny vzťah. Uviedol, že z činnosti súdu je pritom známe, že pôvodný remitent - spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o., v prospech ktorého žalovaná zmenku vystavila, a ktorý predmetnú zmenku od žalovanej prijal, sa zaoberá aj poskytovaním spotrebiteľských úverov a tento je taktiež vedený v registri veriteľov a registri iných veriteľov, ktorý vedie Národná banka Slovenska ako iná spoločnosť spotrebiteľské/iné úvery. Podľa názoru súdu prvej inštancie cieľom nariadenia č. 861/2007 je zjednodušiť a zrýchliť cezhraničné konania s nízkou hodnotou sporu a na ne nadväzujúce vykonávacie

konania, ale v žiadnom prípade nie vylúčiť v konaniach s nízkou hodnotou sporu ochranu spotrebiteľa, keďže vysoká úroveň ochrany spotrebiteľov je jedným zo základných princípov Európskej únie .

3. V odôvodnení rozsudku tiež uviedol, že žalobca sa žalobou domáhal zaplata pohľadávky 626,51 euro, zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne zo sumy 1090 eur od 17.07.2009 do 09.09.2012, čo predstavuje 3136,48 eur, zo sumy 1071,61 eur od 10.09.2012 do 09.10.2012, čo predstavuje sumu 80,37 eur, zo sumy 992,95 eur od 10.10.2012, do 21.10.2012, čo predstavuje sumu 29,79 eur, zo sumy 972,95 eur od 22.10.2012 do 08.11.2012, čo predstavuje sumu 43,78 eur, zo sumy 907,43 eur, od 09.11.2012 do 09.12.2012, čo predstavuje sumu 70,33 eur, zo sumy 809,43 eur od 10.12.2012 do 09.01.2013, čo predstavuje sumu 62,71 eur, zo sumy 711,43 eur od 10.01.2013 do 07.02.2013, čo predstavuje sumu 51,58 eur, zo sumy 626,51 eur od 08.02.2013 do zaplata,

6 % ročný úrok zo zmenkovej sumy 1090 eur od 20.11.2009 do 09.09.2012, čo predstavuje 184,16 eur, zo sumy 1071,61 eur od 10.09.2012 do 09.10.2012, čo predstavuje sumu 5,28 eur, zo sumy 992,95 eur od 10.10.2012 do 21.10.2012, čo predstavuje sumu 1,96 eur, zo sumy 972,95 eur od 22.10.2012, do 08.11.2012, čo predstavuje sumu 2,88 eur, zo sumy 809,43 eur od 10.12.2012, do 09.01.2013, čo predstavuje sumu 4,12 eur, zo sumy 711,43 eur od 10.01.2013 do 07.02.2013, čo predstavuje sumu 3,40 eur, zo sumy 626,51 eur, od 08.02.2013 do zaplata, a zmenkovú odmenu vo výške 1,3 % zmenkovej sumy, teda 3,63 eur z dôvodu, že ako indosatár je nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavila žalovaná dňa 17.07.2009 na zmenkovú sumu 1090,- eur, pričom sa zaviazala aj k úhrade zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne od 17.07.2009 . Indosovaná zmenka je vistazmenkou opatrenou doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Poukázal na to, že žalovaná dňa 06.02.2009 uzatvorila, so žalovaným na predtlačenom formulári zmluvu o úvere č. 4570763, podľa ktorej bol žalovanej poskytnutý úver 600 eur a žalovaná sa ho zaviazal zaplatiť zvýšený o poplatok 576 eur, spolu 1176 eur v 12mesačných splátkach po 98,- eur počnúc dňom 12.03.2009.

4. Z exekučného spisu sp. zn. 6Er/471/2010 súd prvej inštancie zistil, že spoločnosť POHOTOVOST s.r.o., ako oprávnená domáhala voči žalovanej ako povinnej vymoženiu sumy 1090,- eur s príslušenstvom, pričom k žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie bola doložená zmluva o úvere č. 4570763 zo dňa 06.02.2009 a rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu Bratislava sp. zn. SR 22897/09, zo dňa 09.01.2010 ktorý bol vydaný na základe neúplnej zmenky (blankozmenky). Súd uznesením č. k. 6Er/741/2010-8 zo dňa 28.03.2011 zamietol žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Ustálil, že zmluva o úvere č. 4570763, je spotrebiteľskou zmluvou. K uvedenému záveru dospel s poukazom na § 52 Občianskeho zákonníka, ako aj skutočnosť, že ide o predtlačенú formulárovú (typovú) zmluvu, pri ktorej spotrebiteľ nemá možnosť ovplyvniť jej obsah. Ide o spotrebiteľský úver upravený Zákonom o spotrebiteľských úveroch, a to i napriek tomu, že v zmluve o úvere je zaznačená kolónka účelu úveru „na výkon povolania“, pričom žalobca opak nepreukázal. Pri pochybnostiach o obsahu zmlúv platí výklad pre spotrebiteľa priaznivejší a účel vyznačený v zmluve nebol preukázaný, a tak úver bol poskytnutý na iný účel, než na výkon povolania, zamestnania či podnikania. Po preskúmaní celej zmluvy o úvere vrátane všeobecných podmienok poskytnutia úveru dospel súd k záveru, že zmluva je koncipovaná tak, že je v nej hrubým spôsobom narušená rovnováha medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, a to najmä v ustanoveniach o zabezpečovacích prostriedkoch (spísanie notárskej zápisnice prostredníctvom splnomocnenca, uzatvorenie záložnej zmluvy prostredníctvom splnomocnenca, niekoľkonásobné zmluvné pokuty, blankozmenka) a zároveň sú celá zmluva a všeobecné podmienky koncipované výlučne na prospech veriteľa, obsahujú prakticky len povinnosti a práva a výhody veriteľa. Vzhľadom na nerovnosť podmienok účastníkov zmluvy vyjadrenú v takmer všetkých ustanoveniach zmluvy sa celá zmluva (jej obsah i účel) prieči mravom a je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku. Z toho dôvodu veriteľovi nemohlo z uzatvorenej zmluvy o úvere vzniknúť ani právo na vyplnenie blankozmenky podľa bodu 17 všeobecných podmienok poskytnutia úveru; ak aj zmenka bola vyplnená, remitentovi nevzniklo právo na jej vyplnenie a tiež nie je možné na základe takto vyplnenej zmenky úspešne sa domáhať akýchkoľvek práv. Poukázal tiež na to, že právo zo zmenky, ktoré si uplatnil žalobca v tomto konaní bolo už uplatnené jeho predchodcom na rozhodcovskom súde, ktorý návrhu v celom rozsahu vyhovel. Rozhodcovský rozsudok vydaný rozhodcovským súdom nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť a stal sa tak exekučným titulom, pričom na jeho základe bol podaný návrh na vykonanie exekúcie proti žalovanej na vymoženie priznanej sumy a jej príslušenstva, avšak exekučný súd žiadosť na vydanie poverenia zamietol a následne exekučné konanie právoplatne zastavil, pričom o svojom rozhodnutí jednoznačne konštatoval rozpor konania oprávneného s platnými právnymi predpismi a zaoberal sa platnosťou zmenky ako aj označením žalovanej ako podnikateľa v úverovej zmluve. Navyše zdôraznil, že zabezpečením nárokov zo spotrebiteľského úveru zmenkou alebo šekom sa zaoberá § 4 ods. 6/ zákona č. 258/6001 Z. z., ktoré pripúšťa takéto zabezpečenie len za splnenia stanovených podmienok s tým, že zmenková suma v čase

vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva a to vo výške maximálne 30% istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Konštatoval, že ak dohoda o vyplňovacom práve pri blankozmenke nezohľadňuje vyššie uvedené práva spotrebiteľa a umožňuje indosáciou zmenky vymôcť od spotrebiteľa plnenie z neprijateľných podmienok, ide o neprijateľnú zmluvnú podmienku. Bez platnej dohody o vyplňovacom práve niet platnej zmenky (rozsudok NS SR vo veci 4Obo 161/6007).

5. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca, ktorý žiadal napadnutý rozsudok v zamietajúcej časti zmeniť a žalobe v celom rozsahu vyhovieť. Uviedol, že súd mu svojím postupom odňal možnosť konať pred súdom, vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci a konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Napadnuté rozhodnutie je podľa neho prekvapivé, čo predstavuje odňatie možnosti konať pred súdom, lebo žalovaný uplatnený nárok nepoprel a je tu aj rozpor s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Namietal, že účastníci nenavrhlí dokazovanie úverovou zmluvou, exekučným spisom, či ďalšími listinnými dôkazmi, pričom dokazovanie je podľa § 120 OSP ovládané prejednacou zásadou. On predložil ako dôkaz o svojich nárokoch platnú zmenku, preukazujúcu jasne, úplne a zrozumiteľne jeho právo na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva. Voči forme a obsahu zmenky zo strany žalovaného neboli žiadne námietky, a preto neexistovala okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonanie ďalších dôkazov. Súd mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Žalovaný mohol na základe čl. 5 ods. 3, 6 Nariadenia č. 861/6007 vzniesť námietky voči zmenke a ak tak neurobil, akékoľvek iné námietky musia byť odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej Nariadením. Súd nesprávne vykonával a hodnotil dôkazy na skutočnosti, ktoré netvrdil žiadny z účastníkov konania, preto dospel k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj nesprávnej interpretácie príslušných právnych predpisov a práva Európskej únie. Poukázal na rozhodnutia iných súdov, ktoré rozhodli v obdobných veciach v jeho prospech. Trval na tom, že je majiteľom zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom žiadneho spotrebiteľského vzťahu, pričom predmetom konania je výlučne zmenka a nie iný záväzkový právny vzťah. S odkazom na ustanovenie § 17 Zmenkového a šekového zákona žalovaný nie je oprávnený vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jeho vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Podľa neho súd porušil poučovaciu povinnosť obmedzenú ustanovením § 5 ods. 1 OSP. Kauzálne námietky sú po indosovaní v zásade neprípustné a zmluvný vzťah medzi žalovaným a remitentom irelevantný; jemu nie je známy obsah údajného zmluvného vzťahu. Dohoda o vyplňovacom práve nemohla byť neplatnou ani neprijateľnou zmluvnou podmienkou, pretože právna úprava spotrebiteľských úverov explicitne pripúšťa používanie blankozmeniek. Limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase vyplnenia zmenky. Záväzky zo zmenky, aj keď vznikli z konkrétnych zmluvných záväzkov, sú záväzkami samostatnými. Nesúhlasil s názorom súdu, že sú závislé na úverovom vzťahu. Ak je návrhom uplatnený nárok zo zmenky, nie je možné bez ďalšieho v takomto konaní rozhodovať o záväzkoch zo zmluvy, ani keď je nepochybné, že s danou zmenkou súvisia. Na podporu svojich argumentov poukázal na rozhodnutia iných súdov.

6. Žalovaná sa k odvolaniu žalobcu písomne nevyjadřila.

7. Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, účinného od 1. júla 2016, ďalej len „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“), viazaný rozsahom odvolania (§ 379 CSP) ako aj skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), prejednal vec bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1, § 378 ods. 1, § 219 ods. 3 CSP) a po prejednaní veci urobil záver, že podľa § 387 ods. 1 CSP je daný dôvod na potvrdenie rozsudku vo výroku o zamietnutí zvyšku žaloby a vo výroku o trovách konania. V časti, v ktorej súd prvej inštancie konanie z dôvodu späťvzatia časti žaloby a prekážky konania veci rozhodnutej zastavil, rozsudok nadobudol právoplatnosť; žalobca svoje odvolanie zamerail výslovne len na zamietajúci výrok a odvolacie dôvody smerovali len k tomuto výroku. Keďže odvolací súd dospel k tomu, že napadnutý rozsudok je správny a dostatočne odôvodnený, nepovažuje vo svojom rozhodnutí za nutné v súlade s ustanovením § 387 ods. 2 CSP opakovať tie isté podstatné dôvody, ktoré sú obsiahnuté v prvostupňovom rozhodnutí, vrátane citácie ustanovení právnych predpisov vzťahujúcich sa na tento prípad. Na dôvažok odvolací súd dodáva nasledovné:

8. Predmetom tohto konania je návrh na uplatnenie pohľadávky podľa čl. 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/6007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej len „Nariadenie“). Na jeho základe sa žalobca domáhal zaplatenia uvedenej zmenkovej sumy s príslušenstvom a trov konania. Podľa predloženého návrhu je žalobca ako indosatár

nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavila žalovaná, pričom indosovaná zmenka je vistazmenkou opatrená doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Indosant predložil zmenku na zaplatenie, lebo vystaviteľ pohľadávku doposiaľ neuhradil. Žalobca sa v odvolaní zameral predovšetkým na zdôraznenie platnosti príslušnej zmenky a jeho námietky boli prejavom snahy o nepripustenie akéhokoľvek súdneho prieskumu okolností vzniku zmenky a vykonania dokazovania v tomto smere. Odvolací súd sa nestotožnil s jeho argumentáciou spochybňujúcou postup súdu pri vykonávaní dôkazov. Predmetom konania je nárok vyplývajúci zo zmenky indosovanej na žalobcu sídliaceho v Českej republike, ktorý si svoje právo vyplývajúce zo zmenky uplatňuje pred súdom Slovenskej republiky v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu upraveného Nariadením. Článok 4 Nariadenia upravuje zjednodušený a v zásade písomný spôsob vedenia konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu s cieľom zjednodušenia prístupu k spravodlivosti. Odvolací súd urobil záver o tom, že ak by súd prvej inštancie vo všeobecnosti nemal na základe vyplneného tlačiva žalobcu k dispozícii všetky potrebné dôkazy pre rozhodnutie vo veci, mohol žalobcu vyzvať na doplnenie a mohol realizovať aj iné postupy v súlade s vnútroštátnym procesným predpisom. Cieľom Nariadenia nie je obmedziť súdy pri zadovážení si dôkazov potrebných pre rozhodnutie vo veci, ale umožniť im využívanie technických a iných prostriedkov v záujme toho, aby dokazovanie prebehlo čo najjednoduchším a najmenej zaťažujúcim spôsobom. Znenie článku 4 Nariadenia nemožno preto vykladať tak, že by na základe neho nemal mať súd k dispozícii aj iné dôkazné prostriedky než príslušné tlačivá, a nemal by aj možnosť oboznámiť sa s inými písomnými dôkazmi, napr. so spotrebiteľskou zmluvou. Z Čl. 8 a 9 uvedeného Nariadenia jednoznačne vyplýva, že aj v konaniach s malou hodnotou sporu je zachovaná možnosť sudcu vykonávať potrebné dokazovanie a nariadiť ústne pojednávanie, ak to považuje za potrebné. Zjednodušená forma konania podľa Nariadenia je preto plne zlučiteľná s judikatúrou Súdného dvora, ktorá prikazuje sudcom ex offio prihliadať na nekalosť zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa riadi, ak nie je ustanovené inak, procesným právom členského štátu, v ktorom sa konanie vedie, čo priamo vyplýva z Čl. 19 Nariadenia.

9. V danom prípade predložená zmenka má svoj základ v dohode o vyplňovacom práve zmenky obsiahnutej vo všeobecných úverových podmienkach právneho predchodcu žalobcu spojených so spotrebiteľskou úverovou zmluvou. S ohľadom na výnimočnosť spotrebiteľského vzťahu a všeobecne uznávanej potreby súdnej ochrany spotrebiteľa súd prvého stupňa správne skúmal charakter tohto vzťahu a výnimočne vykonal aj tie dôkazy, ktoré nikto z účastníkov konania nenavhol. Špeciálna úprava spotrebiteľského úveru v čase uzatvorenia zmluvy o úvere bola obsiahnutá v Zákone o spotrebiteľských úveroch, ktorý v ustanovení § 2 písm. a) definoval spotrebiteľský úver ako dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme odloženej platby, pôžičky, úveru alebo v inej právnej forme. Veriteľom v zmysle ustanovenia § 3 ods. 1 citovaného zákona bola fyzická alebo právnická osoba poskytujúca spotrebiteľský úver v rámci svojho podnikania a spotrebiteľom podľa ustanovenia § 3 ods. 2 tohto zákona bola fyzická osoba, ktorej bol poskytnutý spotrebiteľský úver na iný účel než na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania. Spotrebiteľský charakter zmluvy o úvere bol preukázaný bez akýchkoľvek pochybností. Základnou črtou spotrebiteľských zmlúv v praxi je poväčšine to, že sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Úver poskytnutý právnym predchodcom žalobcu túto charakteristiku spĺňa, pričom súčasťou zmluvy o úvere boli všeobecné úverové podmienky, ktoré žalovaná ovplyvniť nemohla, lebo boli vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov. Dodávateľ mal v predmete svojej činnosti poskytovať úverov a v priebehu konania nebolo preukázané, že úver bol poskytnutý žalovanej za účelom výkonu povolania. S prihliadnutím na možný výskyt zastierania skutočného účelu uzatvorenia zmluvy má v prípade pochybnosti dôkazné bremeno na preukázanie nespotebiteľského charakteru zmluvy dodávateľ, resp. jeho právny nástupca. Existujúce pochybnosti sa v súdnom konaní odstraňujú spôsobom upraveným pre dôkazné konanie, čo znamená, že nespotebiteľský charakter musí byť bezpečne preukázaný spôsobom nevzbudzujúcim odôvodnené pochybnosti. Bezpečným preukázaním nemôže byť len všeobecný údaj o poskytnutí úveru na výkon povolania, zamestnania, resp. podnikania, ktorý neposkytuje odpoveď na otázku, aký konkrétny súvis má výkon povolania, zamestnania, resp. podnikateľská činnosť s uzatvorením konkrétnej zmluvy a či dlžník pri uzatváraní zmluvy skutočne konal v rámci svojej podnikateľskej činnosti. Dôkaznú povinnosť žalobca v tomto smere nesplnil, čo má na posudzovanie právneho vzťahu vzniknutého medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným rovnaký vplyv, ako keby v zmluve účel jej uzatvorenia uvedený nebol.

10. Odvolací súd neprijal právny názor žalobcu, podľa ktorého pri rozhodovaní o uplatnenom nároku zo zmenky sa má vychádzať výlučne z predloženej zmenky predstavujúcej samostatný abstraktný záväzok neakcesorickej povahy. Smernica Rady č. 87/102/EHS z 22.12.1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru, síce používanie zmieniek v spotrebiteľských zmluvách nezakazuje, ale podľa čl. 10 Smernice jednoznačne členské štáty môžu povoliť používanie zmieniek v spotrebiteľských zmluvách iba vtedy, ak zároveň zabezpečia vhodnú ochranu spotrebiteľa. Pojem vhodnej ochrany spotrebiteľa treba vykladať so zreteľom na čl. 14 Smernice, ktorá zakazuje znížiť štandard ochrany spotrebiteľa. Vhodnú ochranu spotrebiteľa je preto potrebné chápať ako celkový právny rámec ochrany spotrebiteľa vyplývajúci z predpisov práva únie a judikatúry Súdneho dvora EÚ zahŕňajúci aj povinnosť vnútroštátnych súdov ex offio skúmať nekalosť zmluvných podmienok. Hlavným rizikovým prvkom z pohľadu ochrany spotrebiteľa je abstraktný charakter zmenky, ktorý inak nepripúšťa, aby súd pri uplatňovaní práva zo zmenky prihliadal na kauzu pôvodného právneho vzťahu, t.j. aby hodnotil pôvodnú zmluvu o spotrebiteľskom úvere a skúmal, či táto obsahuje nekalé zmluvné podmienky.

11. V zmysle § 17 zákona zmenkového a šekového č. 191/1950 Zb. v znení účinnom v čase uzatvárania zmluvy o úvere ten, kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Z tohto zákonného ustanovenia, ktoré bolo novelizované zákonom č. 438/2015 Z. z. s účinnosťou od 23.12.2015, vo všeobecnosti vyplýva, že dlžník - s uvedenou výnimkou - nemal oprávnenie robiť voči majiteľovi zmenky námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k predošlému majiteľovi, t.j. veriteľovi ktorý poskytol pôvodný spotrebiteľský úver. Takéto zjednodušené chápanie citovaného ustanovenia preferuje žalobca, ktorý nepripúšťa právny záver o možnosti skúmania okolností, za ktorých bola zmenka vystavená, a ani záver o jej možnej neplatnosti, či neexistencie. Rešpektovanie výlučne abstraktného charakteru zmenky je vo svetle judikatúry Súdneho dvora EÚ neprijateľné. Súdny dvor EÚ už totiž vyslovil všeobecnú zásadu, v zmysle ktorej špecifiká súdneho konania, ktoré prebieha v rámci vnútroštátneho práva medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, nemôžu predstavovať skutočnosť spôsobilú ovplyvniť právnu ochranu, ktorá podľa ustanovení Smernice Rady č. 93/13/EHS musí byť poskytnutá spotrebiteľovi, čo potvrdzuje aj Čl. 14 Smernice Rady č. 87/102/EHS. Ak totiž pri vymáhaní dlžnej sumy z indosovanej zmenky vnútroštátny súd vôbec nemá možnosť hodnotiť obsah spotrebiteľskej zmluvy a rozhodnúť o nekalosti niektorých zmluvných podmienok, ide o drastické zníženie právnej ochrany prináležiacej spotrebiteľovi a o porušenie zásady efektivity. V takomto právnom režime je nemožné alebo minimálne neprimerane ťažké, aby sa spotrebiteľ domohol ochrany svojich práv, ak by v konaní o vymáhaní pohľadávky nebolo možné skúmať nekalosť zmluvných podmienok. Abstraktný charakter zmenky bol spochybnený už v ustanovení § 4 ods. 6 Zákona č. 258/6001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom v čase uzatvárania zmluvy o úvere. Podľa tohto ustanovenia v súvislosti s poskytovaním úveru od spotrebiteľa alebo inej osoby bolo zakázané splniť dlh zmenkou alebo šekom. Veriteľ smel podľa zákona prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, len ak šlo o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia bola maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou veriteľ nesmel prijať a bol povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platilo aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky. V tomto prípade právny predchodca žalobcu zákonný limit zmenkovej sumy nerešpektoval a zmenku napriek výslovnému zákazu prijal a následne ju previedol na žalobcu. Zmenka bola vystavená v rozpore s právnym predpisom, a preto je - ako to uzavrel aj súd prvej inštancie - podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatným právnym úkonom.

12. Čo sa týka dohody o vyplňovacom práve zmenky, táto - ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie - mala byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o dôsledkoch vystavenia zmenky pre spotrebiteľa. Z uzatvorenej dohody však žiadne informácie o dôsledkoch vystavenia zmenky pre žalovanú nevyplývajú. Neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v oblasti spotrebiteľských právnych vzťahov mu nemôže byť na ujmu. Vystavením zmenky v rozsahu nad zákonom povolený limit, vzhľadom na povahu tohto cenného papiera bolo žalovanému zhoršené jeho zmluvné postavenie. Pritom potreba vystavenia a odovzdania zmenky dodávateľovi nevyplývala zo zmluvy, ale len zo všeobecných úverových podmienok.

V tejto súvislosti je právne významné aj ustanovenie § 54 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší. Dojednanie o zmenke, ktoré nezohľadňuje právne predpisy na ochranu spotrebiteľa, odporuje ustanoveniu § 54 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, a preto na podklade takéhoto dojednania zmenka nemohla byť platne vystavená a ani platne indosovaná.

13. Jednou zo základných zásad práva Európskej únie je zásada, podľa ktorej sú členské štáty povinné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa a zároveň sú povinné zabezpečiť, aby sa nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách neuplatňovali, resp. neboli záväzné. Vzhľadom na to aplikáciou procesného práva má súd túto povinnosť naplniť, čo znamená, že v prípade uplatnenia nároku zo zmenky súd musí ex offo skúmať, či vystaviteľom zmenky nie je spotrebiteľ. Aj keď vnútroštátna právna úprava platná do 31.12.2010 umožňovala používať zmenky aj v spotrebiteľskom vzťahu, použitie zmenky ako takej v spotrebiteľskom právnom vzťahu v skutočnosti odporuje právu EÚ na ochranu spotrebiteľa. Vnútroštátna právna úprava do 31.12.2010 nezabezpečila vhodnú ochranu spotrebiteľa v súlade so Smernicou 87/102/EHS v konaní o nároku zo zmenky a zákonodarca túto skutočnosť zmenil až zrušením dovtedajšieho zákona o spotrebiteľských úveroch č. 258/6001 Z. z. a prijatím nového zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, účinného od 01.01.2011. Zmenkové právo ako také v súdnom konaní znevýhodňuje žalovaného zmenkového dlžníka a keďže podľa článku 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky právo EÚ má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky, vnútroštátna právna úprava, ktorá umožnila za istých okolností do 31.12.2010 zmenky používať aj v spotrebiteľských vzťahoch, môže byť nepoužiteľná. Na podklade takejto úvahy vyvstáva aj právny záver o tom, že z takej zmenky nemohol vzniknúť platný zmenkový záväzok. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým bola žaloba žalobcu zamietnutá, ako vecne správny potvrdil.

14. V odvolacom konaní bol úspešná žalovaná, u ktorej by bol dôvod na to, aby jej odvolací súd podľa § 396 ods. 1, § 255 a § 262 ods. 1 CSP priznal v celom rozsahu nárok na náhradu trov odvolacieho konania s tým, že o výške tohto nároku by podľa § 252 ods. 2 CSP rozhodol súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. Podľa obsahu spisu však v tomto štádiu konania žalovanej žiadne trovy nevznikli, preto odvolací súd rozhodol, že mu nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

15. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu možno podať dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419, § 420, § 421 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).